

Çağdaş Edebiyatımız Almancada-II

Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN

-Avrupa Birliği ülkelerine göçün 50. yılında...-

Avrupa ülkeleri arasında edebiyat açısından en az tanınan Türkiye'nin yıllardan beri sürdürmeye çalıştığı tanıtım çabaları, sadece turistik alanlarda olumlu sonuçlara ulaştı. Her geçen yıl ekonomik ve siyasi krizlere rağmen, hem yabancı ülkelere gelen turist sayıları giderek arttı (Yunanistan hariç); hem de onların yurdumuzda bıraktığı döviz miktarı çoğaldı. Kendi iş yerlerini yitirme tehlikesine karşın yurdumuzda tatili bir iki haftayla kısıtlayanların dışında Türkiye'yi seven, biraz daha yakından tanıyan, bazı özel merakları sayesinde köyleri, yaylaları, ören yerlerini vb. gezen insanlar kırsal kesimdeki insanlarımızı da yakından gördüler, tanıdılar.

Turistik gezilerin dışında birtakım tanıtım çabalarının da başarı sağladığını görüyoruz. Söz gelimi, uzun yıllardan beri Almanya, Avusturya, İsviçre vb. ülkelerinde çalışan, okuyup iyi bir iş ve meslek sahibi olan Türk vatandaşlarının kurduğu iletişim sonunda yüzlerce yabancı aile yurdumuza geldiler. Buralarda evlerde, pansiyonlarda kalıp bizlerin hayatına doğrudan doğruya katıldılar. Hatta son on, on beş yılda ev alıp sürekli olarak yerleşik hayat sürdürmeye başladılar. Söz gelimi, Alanya ve köylerinde on beş binin üstünde Alman ve Avusturyalı insanın yerleştiğini, Didim ve çevresinde ise yüzlerce İngiliz ailenin artık mahalle komşusu kimliğiyle yaşadıklarını gazetelerde sık sık okuyoruz.

Bunların dışında diğer tanıtım çabalarının başarılı olduğunu, Batı Avrupa ülkeleriyle birlikte Doğu Avrupa, Arap ülkeleriyle birlikte İran yahut Japonya, Kore ve Çin gibi Uzak Doğu ülkelerinden de zaman zaman yükselen turist sayılarından anlıyoruz. Ancak bütün Avrupa ülkeleri hem yakın olduğundan, hem de oralarda iş, eğitim vb. alanlarda hayatlarını sürdüren yaklaşık dört milyonluk bir Türk nüfusun çeşitli yönlerden ilgi çekmemesi imkânsızdır. Bu bakımdan Türklere bakış açısı, her olay ve özellikle de her seçim öncesinde ve sonrasında çok hareketli tabloların oluşmasına yol açmaktadır. Bunların çoğu olumsuz gibi görünse de olumlu göstergeler de yok değil... Alman dilini iyi bilip konuşan, yazan Türklere sayısı çoğaldıkça, bunların kurduğu iyi ilişkiler olumlu göstergeler ortaya koydukça, Türklere karşı olan ön yargılar törpülenmekte; gerçek Türk kültürünün ve yaşayışının

püf noktaları anlaşıldıkça, bizlerden yana görüş bildiren yabancılar da artmaktadır. Bir örnek... Geçen aylarda seçimle iş başına gelen ve Almanya'daki Türklerin en kalabalık olduğu Nordrhein-Westfalen eyaleti Başbakanı Bn. Hannelore Kraft seçim sonrasında verdiği demeçte şöyle diyebilmektedir: “*Hayalimde bir Türk kökenli bakan var. Bulabilirsem hemen görev vereceğim.*”¹ Başbakana böyle bir söz söyletebilmenin temelinde yatan, kendisinin oralarda iyi yetişmiş Türklerin var olduğunu bilmesi, onları yakından tanınmasıdır. Ayrıca Türk dilinin ve kültürünün yabancı da değildir. Birkaç yıl önce romancımız Orhan Pamuk’a Nobel Ödülü verildikten sonra gösterilen ilgi yoğunluğu basını, televizyonu günlerce meşgul etmiştir. Bir diğer nokta oralardaki Türklerin eli iyi kalem tutanlarının artık doğrudan doğruya Almanca olarak yazdıkları kitaplara imzalarını atmalarıdır. Bu şekilde Türk kökenli ve ana dili Türkçe olmasına rağmen Türkçe değil de Almanca eser verenlerin Türk edebiyatında mı, yoksa Alman edebiyatında mı yer alacakları konusu günümüzde de tartışılan bir konudur.

Cumhuriyetimizin 1950’li yılları ve öncesiyle/sonrasıyla ortaya çıkan çevirilerle Türk dilinin birçok örneğinin Almancaya çevrildiğine ilişkin bu dergi sayfalarında yayımlanan yazılarımda yazarlarımızdan örnekler vermişim.² Orada daha çok Türkiye’de tanınmış erkek ve kadın yazarlarımızdan seçtiğim çeviriler yer almıştı. Bu yazımda onların dışında kalan yazarlarımızdan söz etmek istiyorum. Kadın yazarlarımıza öncelik vermek daha doğru olacaktı, çünkü erkek yazarları başka bir yazıya bırakmasam, dergimizin yarı sayfasının bana ayrılması gerekebilirdi. Ancak yukarıda belirttiğim gibi, doğrudan doğruya Almanca yazarlar arasında bulunan; Behçet Necatigil’in eserinde³ adlarına, eserlerine yer verilmeyen, genellikle 1950 ve sonrası doğumlu Emine Sevgi Özdemir’in üç, Saliha Scheindart’ın yedi, Alev Tekinay’ın beş, Renan Demirkan’ın iki, Zehra Çırak’ın iki, Emine Erdem’in, Sema Ceylan’ın ve Serpil Akılhoğlu’nun birer kitapları ileride edebiyat tarihçilerini nasıl bir yargıya götürecektir? Bunu şimdiden kestirmek bir hayli zor, ama görüşler ve eleştirilere bir göz atılırsa, her iki edebiyat içinde yer alabilmelerinin mümkün olduğunu söyleyenlerin bulunduğu gibi, sadece Türk edebiyatı içinde göçmen edebiyatı alt dalında değerlendirilmeleri gerektiğinin daha doğru olacağı düşüncesinin ağırlık kazandığı görülecektir.

Türk edebiyatının hikâye, şiir ve romanlarından yapılan çevirilerin 1970’li yılların sonlarından itibaren yoğunlaştığı konusundaki ilk örnekler Adalet Ağaoğlu’nun üç ve Furuza’nın iki eseriyle ortadadır. Ağaoğlu’nun *Fikrimin İnce Gülü* (1976) Wolfgang Scharlipp tarafından çevrilmiştir (Stuttgart, Ararat Verlag, 1979, 267 s.); *Die zarte Rose meiner Sehnsucht* adıyla yayımlanan bu eser *Mercedes mon*

1 Milliyet gazetesi, 15 Mayıs 2012 salı, s. 18.

2 *Türk Dili*, Haziran 2012, s. 387-397.

3 *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık yayınları, 22. baskı, İstanbul 2004, 551 s.

Amour başlığıyla Tunç Okan'ın rejisi ve senaryosu ile sinemaya da uyarlanmıştır (1987-1992). Aradan on dört yıl geçtikten sonra *Oh, Du heiliges Licht* adıyla raflarda yer alan kitabı iki dillidir ve Nurhan Karabacak ile Michael Pfeiffer'in ortaklaşa yaptıkları bir çeviridir (Essen, Klartext, 1983, 96 s.). Son eseri *Ölmeye Yatmak* (1973) Ingrid Iren'in çevirisi olup kitabın sonundaki değerlendirme Erica Glassen imzasını taşır: *Sich hinlegen und sterben* (Zürich, Unionsverlag, 2008).

Günümüz edebiyatının önde gelen hikâyecilerinden Füzûzan'ın çevrilen ilk eseri içinde üç hikâyenin yer aldığı *Frau ohne Schleier* A. Uzunoğlu-Ocherbacher eliyle çevrilmiştir (Wien/München/ Zürich, Europa Verlag, 1976, 216 s. ve sonraki baskıları Berlin, Aufbau Verlag, 1979; München, dtv, 1991, 138 s.). Füzûzan'ın diğer eseri *Logis im Land* adıyla Zehra Oyan, İlhami Sevim ve Ümit Yazan tarafından çevrilmiş olup 1985 yılına aittir (München, dtv).

Aynı nesilden sayılabilecek olan Nezihe Araz'ın *Dertli Dolap* (1961) adlı tiyatro oyunu da Kültür Bakanlığımızın Almanca yayınları arasında bulunmaktadır. Çevirmeni Edita Almaçık olup yayın yılı 1993'tür.

Bu yazarlarımıza yakın tarihlerde doğan Leyla Erbil'in⁴ sadece *Tuhaf Bir Kadın'ı* (1971) iki kişinin ortak çalışmasıdır. *Eine seltsame Frau* başlığını taşıyan kitabı Angelika Gillitz-Acar ile Angelika Hoch çevirmiştir. Bu çevirinin sonundaki dokuz sayfalık değerlendirme yazısı ise Erika Glassen'a aittir. Kitabın kapağındaki özel desenler de Selçuk Demirel'indir (Zürich, Unionsverlag, 2005, 204 s.).

En ünlü kadın şairlerimizin ön sıralarında yer alan Gülten Akın'ın bazı şiirleri Yüksel Pazarkaya eliyle çevrilip iki dilli olarak yayımlanmıştır: *Kadın Olanın Türküsü/ Das Lied vom Frausein* (Erlangen, Sardes Verlag, 2008, 223 s.).

Yukarıda adlarını verdiğim edebiyatçılar gibi 1930'lu yıllarda doğan Gülten Dayıoğlu, özellikle günümüzün çocuk edebiyatı dalında etkili ve yetkin bir yazarımızdır. Yirminin üzerindeki eserlerinin yankısı bugün bile sürmektedir. On kadar ödülün de sahibi olan Dayıoğlu'nun sadece iki kitabı çevrilmiştir. Almanya'daki Türklerin iş ve aile hayatlarıyla çok yakından ilgili olan bu iki eser onun hikâyelerinden oluşmaktadır. Türk işçilerin memleketlerinde bıraktığı aile bireylerinin durumunu, yakın planda inceleyen *Geride Kalanlar* (1975) aynı zamanda derlemelere dayanan bir alan araştırması olarak da kabul edilebilir. Almancaya iki dilli olarak Viktor Augustin ile Edith Giere-Kurt tarafından çevrilmiş, 1980 yılında yayımlanmıştır: *Sık Dişini / Beise die Zaehne zusammen* (Berlin, Ararat Verlag, 70 s.). Almanya'daki göçmen işçilerin sorunları üzerinde düşünen ve çalışan Dayıoğlu'nun Almanya'dan Türkiye'ye kesin dönüş yapan işçilerin ve ailelerinin yaşadıklarını da 1986 yılında *Geriye Dönenler* başlığıyla yayımlatınca aynı yıl Feridun Altuna tarafından *Rückkehr zwischen zwei Grenzen* başlığıyla çevrilmiştir (Berlin, İkoo Verlag, 196 s.).

⁴ bk. Orhan Koçak, "75 Yaşında Tuhaf Bir Yazar; Leyla Erbil", *Dünya* gazetesi, Özel Kitap eki, Şubat 2006, s. 5-6.

Genç yaşta yitirdiğimiz ama arkasında sekiz ciltlik bir *Bütün Eserleri* (Bilgi yayınevi) dizisi bırakan Sevgi Soysal'ın *Tante Rosa'sı* (1968) ve aynı başlıkla Alman okuyucuya tanıtılmıştır. Eseri Aliye Yenen çevirmiş olup kapak ve diğer çizimler Selçuk Demirel'e aittir (Hamburg, Buntbuch Verlag, 1982, 112 s.).

Son on yıldır verdiği eserler yüzünden sık sık tartışılan bir yazarımız da Elif Şafak'tır. Yurt dışında 1971'de doğan Şafak'ın eserlerinden dördü çevrilmiştir. *Şehrin Aynaları* (1999) Beatrik Caner'in imzasını taşır ve başlığı *Spiegel der Stadt*'tır (Frankfurt a. M., Literaturca Verlag, 2004-, 370 s.). Hemen bir yıl sonra önce İngilizce olarak kaleme aldığı kitabı ise Margarete Laengsfeld tarafından *Die Heilige des nahenden Irrsinns* başlığıyla çevrilmiştir (Frankfurt a. M., Eichborn Verlag, 416 s.). *Bastard von İstanbul* adıyla bu kez Amerikan İngilizcesinden Juliana Graebener-Müller'in çevirisi de 2007 yılında Alman okuyucuyla buluşur (aynı yayınevi, 440 s.). Son kitap *Der Bonbonpalast* yine aynı yayınevinde 1980'de yayımlanmıştır. Almanca çevirilerin başlıklarında çevirmenlerin bir hayli değişiklik yaptıklarını da söylememiz gerekir, çünkü hangi başlığın hangi Türkçe başlıkla eş olduğu hemen anlaşılamamaktadır.

Tomris Uyar'ın bazı hikâyeleri süreli yayınlar ile antolojilerde yayımlanmışsa da sadece bir kitabı kısa hikâyelerden oluşturulmuş *Traumverkäuefer* Beatrixm Caner'in çevirisidir (Frankfurt a. M., Literaturca Verlag, 2001, 240 s.).

Her yıl verilen edebiyat ödülleri kamuoyunda bir hayli ses getirir. Sait Faik adına hikâye ödülü, Yunus Nadi roman ödülü ve Orhan Kemal roman ödülü öne çıkan ödüllerdir. Her üç ödülü de kazanan Oya Baydar'ın *Kayıp Söz'ü* (2007) Monika Demirel tarafından *Verlorene Worte* başlığıyla çevrilmiş ve Berlin'de yayımlanmıştır (2008, Claassen Verlag).

Yurt dışına yönelik dış göç dalgaları 1980'li yıllarda Almanya'daki Türk nüfusun hızla artmasına yol açmıştır. Bu hızlı ve yoğun artış beraberindeki birçok sorunda önceki sorunlarla birlikte büyük sıkıntılara, çalkantılara ve anlaşmazlıklara sebep olmuştur. Bütün bu olaylara bağlı konuların edebiyatçılarımızın dikkatinden kaçması elbette mümkün değildi ve gerek Türkiye'de yaşayanlar ve gerek oralara gidip kalan bazı kalem sahipleri, eserlerinde sorunları, çarpıklıkları, sıkıntıları ve huzursuzlukları, bunların ortaya çıkardığı sonuçları bol bol yorumlayıp işlediler. Bir tür toplum üzerine dikkatleri çekebilmek amacıyla ortalığı güçlü ışık kaynakları ile aydınlattılar.

Sorunları yerinde gözleyerek inceleyen, Almancaya da birçok kitabı çevrilen Aysel Özakin 1980'li yıllarda İstanbul'da Fransızca öğretmenliği görevini bırakarak Almanya'ya gitmiştir. Türkiye'deki ve Almanya'daki yaşantılardan çizdiği sahnelerin yer aldığı hikâyeleri çarpıcı bir başlık altındadır: *Soll ich hier alt werden?* (Burada

mı yaşlanmalıyım?). Kitabı H. A. Schmiede çevirmiştir (Hamburg Buntbuch Verlag, 1982, 89 s.). Başka bir kitabı *Die Leidenschaft der Anderen* ise Hanne Egghardt eliyle orada okuyucuya ulaşmıştır (Hamburg Buntbuch Verlag, 1983, 93 s. ve 1992, 119 s.). Özakin'in şiir olarak verdiği eseri de *Du bist willkommen* aynı yerde, aynı yayınevinde çıkmıştır. Başka hikâyeleri *Das Laecheln des Bewusstseins* yine H. Egghardt'in çevirisidir (a. y., 1985, 127 s.). Bir şiiri *Zart erhob sie sich bis sie flog* başlığıyla yayımlandı (Hamburg, Verlag am Galgenberg, 1986, 56 s.). Onun *Gurbet Yavrum* (1975) adlı kitabı babasının gurbet ellerde çektiği sıkıntıları ile bizzat yaşadıklarını işler. Kitabı Cornelius Bischoff *Der fliegende Teppich-Auf der Spur meines Vaters* başlığıyla çevirmiştir (Hamburg, Rowohlt Taschenbuch, 1987, 140 s.). Hemen iki yıl sonra *Genç Kız ve Ölüm* (1981) Heike Ofen'in çevirisi olup başlığı *Die Preisvergabe*'dir. Kitapta yer alan ön söz Ingeborg Drewitz'e aittir (Frankfurt a. M., Luchterhande Literaturverlag, 1989, 251 s.). Aysel Özakin'n 1988 yılında yayımlanan *Mavi Maske* hikâye kitabı *Die blau Maske* olarak Carl Koss tarafından çevrilmiş ve yayımlanmıştır (a. y., 1989, 196 s.). Türk çocuklarının hayatının anlatıldığı kitabı da *Glaube, Liebe, Aircondition-Eine türkische Kindheit* başlığını taşımakta olup Cornelia Holfeldervon der Tann imzasıyla çıkmıştır (a. y., 1991, 174 s. ve München, Goldmann Verlag, 1994). A. Özakin'in 1979 yılı Madaralı roman ödülünü almasını sağlayan *Alnında Mavi Kuşlar* (1978) yine C. Koss eliyle ve *Die Vögel auf der Stirn* başlığıyla yayımlanmıştır (Frankfurt a. M., 1991, 164 s.). Elimizdeki son kitabı ise uzun yıllardan beri yerleştiği İngiltere'de kaleme aldığı ve İngilizceden Jeremy Gaines ile Klaus Binder tarafından Almancaya kazandırılmış olan *Die Zunge der Berge* adlı eserdir (a. yayınevi. 1994, 150 s. ve München, Goldmann Verlag, 1997, 156 s.).

İstanbul'daki Avusturya Lisesini bitirdikten sonra uzun yıllar Türkiye'de çevirmenlik görevini üstlenen Tezer Özlü'nün tek romanı *Çocukluğun Soğuk Geceleri* (1980) *Die kalten Naechte der Kindheit* başlığıyla okuyucuya ulaşır (Berlin, Express-Edition, 1985, 98 s.). Ayrıca doğrudan doğruya Almanca olarak kaleme aldığı *Auf den Spuren eines Selbstmords* 1983 yılında Marburg Şehir Yönetimi Edebiyat Ödülünü kazanmıştır ve bir yıl sonra da *Yaşamın Ucuna Yolculuk* başlığı ile Türkçe yayımlanmıştır.

Ünlü hikâyecimiz Nezihe Meriç'in de antolojilerde ayrı ayrı hikâyeleri çevrilip yayımlanmıştır. Bu önemli antolojiler ile bizim yazarlarımıza yer veren süreli yayınları başka bir yazımda ayrıntılı olarak ele aldığımızda, kitapların dışında da bir hayli ses getiren çevirilerin olduğu görülecektir. Bütün bunlarla Türk edebiyatının çağdaş boyutlarının Almanya'da iyi tanındığını da söyleyebiliriz.

Gelecek yıl yetmişinci yaşını kutlayacağımız romancımız Pınar Kür'ün Almancaya çevrilmiş iki kitabı bulunuyor. Belirleyebildiğim kadarıyla dört ayrı antolojide de ondan alınan parçaların çevirileri yer alıyor. İlk kitabı 1981'deki

Bir Deli Ağaç ancak 1994 yılında *Ein verrückter Baum* başlığıyla ve Beatrix Caner eliyle çevrilmiştir (Frankfurt a. M., Dağyeli Verlag, 226 s. ve ikinci kez aynı şehirde Literaturca-Verlag tarafından 195 sayfa olarak 2006'da yayımlanmıştır. İkinci kitabın başlığı ise *Mordsfakultaet* olup yine aynı yayınevi baskıya hazırlamıştır (2008).

Perihan Mağden de iki kitabıyla Almanya'da kendini tanıtmıştır. *Haberci Çocuk Cinayetleri* (1991) adlı polisiye romanı Recai Hallac'ın çevirisi olup *Botenkindermorde* başlığıyla çıkmıştır (München, Babel Verlag, 2001, 144- s.). *İki Genç Kızın Romanı* (2002) Johannes Neuer tarafından çevrilmiştir ve Berlin'de Suhrkamp yayınevinde satışa sunulmuştur: *Zwei Maedchen İstanbul-Story* (2008, 324 s.).

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde yıllarca öğretim üyesi yapan Erendiz Atasü'nün hikâyelerinden beşini bir araya getiren kitap *Das Lied des Meeres* başlığını taşıyor ve çeviri B. Caner'e aittir (Frankfurt a. M., Literaturca Verlag, 2004, 154 s.). Ayrıca üç hikâyesine antolojilerde yer verilmiştir.

Eserleri üzerinde tartışmalar eksik olmayan, ele aldığı konuları açık yüreklilikle yazan ve genç yaşta yitirdiğimiz Duygu Asena'nın en ünlü kitabı *Kadının Adı Yok* (1987) Barbara Yurttaş'ın kalemile *Die Frau hat keinen Nameni* olarak okuyucuyla buluşur (Münche: Piper Verlag, 3. bs., 1992, 174 s.). Diğer bir eseri *Aslında Aşk da Yok* (1989) ise aynı çevirmen ile eşi Ali Yurttaş tarafından değişik bir başlıkla *Meine Liebe, Teine Liebe* olarak aynı yerde çıkmıştır (1994, 240 s.). Ayrıca iki perdelik tiyatrosu *Şili'de Av* (1975) Y. Pazarkaya tarafından çevrilmiştir ve Ankara'da Kültür Bakanlığı yayınları arasında yer almıştır (1993, 92 s.). Çocuk tiyatrosuna *Ali* piyesi ile katkı sağlayan yazarın kitabı yine Y. Pazarkaya'nın çevirisidir. Ankara'da Kültür Bakanlığı yayımlamıştır (1993, 48 s.).

İstanbul Yıldız Üniversitesinde Türk Dili okutmanı olarak görevini sürdüren Feyza Hepçilingirler hem hikâyeleri hem de çocuk edebiyatına önemli katkıları ile tanınmıştır. Hikâyelerinin bir bölümü *Die Hochzeitnacht* başlığı altında Beatrix Caner eliyle çevrilmiştir (Frankfurt a. M., Literaturca Verlag, 2005, 200 s.).

Günümüzün ünlü romancılarından Latife Tekin'in sadece bir romanı *Der Honigsberg* adıyla ve Harald Schüler'in çevirisiyle okuyucuya ulaşmıştır. Hayali bir macerayı işleyen eser Zürih'te Unionsverlag'ta çıkmıştır (1987, 128 s.).

Bugüne kadar birçok roman kaleme alan Nazlı Eray'ın çevrilen bazı hikâyeleri antolojilerde yer almıştır. Sadece bir kitap hâlinde çıkan hikâyeleri ise *Phantastische Symphonie* başlığı altında toplanmıştır. Çevirmeni Susanne Schneehorst'tur (Hamburg, Verlag am Galgenberg, 1986, 128 s.).

Almancadaki Türk edebiyatının temsilcilerinden olan Ayla Kutlu'nun da iki kitabı bulunmaktadır. İlki hikâyelerinden yapılan seçmelerin olduğu *Triyandafilis* Beatrix Caner'in çevirisidir (Frankfurt a. M., Literaturca Verlag, 2007, 218 s.). Sait

Faik Hikâye Armağanı'nı 1991 yılında *Sen de Gitme Triyandafilis* (1990) ile alan yazarımızın ikinci kitabı da üç hikâyesinin yer aldığı *Brief mit Stiefmütterchen* ise 2008 yılında Viyana'da yayımlanmıştır (Seifert Verlag, 150 s.).

Son yılların öne çıkan kadın yazarlarından olan Nalan Barbarosoğlu'nun 2004'te çıkan *Gümüş Gece'si* (*Silbernacht*) Helga Dağyeli-Bohne tarafından çevrilmiştir (Berlin, Dağyeli Verlag, 2008, 220 s.).

Başka bir genç yazarımız Şebnem İşigüzel'den *Am Rand* (*Kıyıda*) başlığıyla yayımlanan kitabını Almancaya Christoph K. Neumann kazandırmıştır (Berlin, Berlin Verlag, 2008, 416 s.).

Yunus Nadi Yayımlanmamış Öykü Ödülünde 1990'da *Son Elveda* kitabıyla üçüncülüğe layık görülen Aslı Erdoğan'ın *Kırmızı Pelerinli Kent* (1998) başlıklı romanı *Die Stadt mit der roten Pelerine* adıyla Angelika Gillitz-Acar ile Angelika Hoch'un ortak çevirisidir. Kitabın sonundaki değerlendirme yazısı da Karin, Schweisgut'a aittir (Zürich, Inionsverlag, 2008, 218 s.). Onun *Mucizevi Mandarin* (1996) adlı eserini Recai Hallaç *Die wundersame Mandarin* başlığıyla çevirmiştir (Berlin, Dağyeli Verlag, 2008).

Işıl Özgentürk'ün iki dilli olarak yazdığı çocuk kitabı *Hayat Okulu/Euer Leben, unser Leben* (1983) Berlin'de 110 sayfa olarak çıkmıştır.

Son olarak genç yazarlarımızdan Sema Kaygusuz'un ilk romanı *Yere Düşen Dualar*'ın (2006) Barbara Yurttaş tarafından Almancaya çevrildiğini de not edeyim: *Wein und Gold* (Berlin, Suhrkamp Verlag, 2008, 350 s.).

Bütün bu eserler ile erkek yazarlarımızın daha sonra ele alacağımız kitapları ve hazırlanan birçok antoloji Almanya'daki Türk edebiyatının özellikle Batı Avrupa ülkelerine gönderdiğimiz yüz binlerce Türk vatandaşının, hiç olmazsa bir bölümünün 'bizim de bir edebiyatımız var, çevrilen kitaplardan gurur duyuyoruz, bizler sadece kol ve beden gücüyle çalışan işçiler değiliz' diyerek kendilerini aşağılık duygusundan kurtardıklarını kolayca tahmin etmemize yardımcı olan büyük bir hazinedir. Bu zenginliğin elli yıllık birikimden sonra da devam edeceğini, hatta daha güçlü olarak kendini duyuracağını düşünüyorum.